

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕТОДИКУ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОПЕРЕДНИКА КУЛЬТУР В СІВОЗМІНІ

*Буковська О.С. студентка спеціальності 7.9010101 «Агрономія»
навчально-наукового інституту агротехнологій і
природокористування ПДАТУ.*

*Науковий керівник: кандидат с.-г. наук, професор Печенюк В.І.
Кафедра землеробства і агрохімії.*

В 1984 році колективом вчених агрономів колишнього Радянського союзу (Макаров А.П., Ванін Д.Е., Воробйов С.А., Нарцисов В.П) видано «Методичні вказівки з оцінки освоєності системи землеробства» в кожному господарстві, районі, області і республіках. Це дозволило більш ефективно оцінювати рівень роботи із землею, виявити і своєчасно усувати слабкі ланки в освоєнні системи землеробства, а на рівні Союзних республік - оперативно коректувати розподіл ресурсів.

В тих методичних вказівках розрахунок сумарного показника освоєності системи землеробства проводили за 6 основними ланками: сівозміни, обробіток ґрунту, удобрення, насінництво, агролісомеліорація і захист рослин. Там ще приведені формули з розрахунку критерій освоєності вказаних ланок системи землеробства.

В статті вперше пропонується проводити розрахунок оцінки ефективності попередників культур в господарстві. За основу пропонуємо використати таблицю оцінки попередників сільськогосподарських культур з довідників з землеробства, та сівозмін. Для прикладу використання «таблицю оцінки попередників освоєних сільськогосподарських культур» (Булигін, 2010 р). В таблиці розрізняють 4 рівня допустимості культур за попередниками: х – найкращий, д – допустимий, уд – умовно допустимий, н – недопустимий. Пропонуємо для кожного рівня прийняти відповідну оцінку в балах: х- найкращий – 5 балів; д – допустимий – 4 бали; уд – умовно допустимий – 3 бали; н – недопустимий – 2 бали.

Критерій оцінки ефективності попередника слід розрахувати за формулою:

$$K_{\text{еф. Попер}} = \frac{S1 \times 5 + S2 \times 4 + S3 \times 3 + S4 \times 2}{S \times 5},$$

S1 – площа попередника найкращого (х);

S2 – площа попередника допустимого (д);

S3 – площа попередника умовно допустимого (уд);

S4 – площа попередника недопустимого (н);

5,4,3,3,2, -відповідні бали допустимості.

Приклад: В агрофірмі «Нібулон (Мрія)» Кам'янець-Подільського району, озима пшениця займала в 2011 році площу 1000 га і висіяна за такими попередниками: по конюшині – 200га (S1), по кукурудзі на силос – 300га (S2), по картоплі пізній – 300га (S3), і по озимій пшениці – 200 га

(S4).

Розрахунок проводимо за наведеною формулою:

$$\frac{300 \times 5 + 200 \times 4 + 300 \times 3 + 200 \times 2}{5 \times 1000} = \frac{1500 + 800 + 900 + 400}{5000} = \frac{3600}{5000} = 0,72$$

Таким чином, критерій ефективності розміщення озимої пшениці за різними попередниками в порівнянні із найкращими складає 0,72 або 72%. Крім того пропонуємо шкалу ефективності розміщення культур за різними попередниками в порівнянні із найкращими: 100- відмінно; 75-100- добре; 50-75 – задовільно і менше 50 -незадовільно. В нашому прикладі критерій ефективності складає 0,72 або 72%, тому згідно із запропонованою шкалою оцінка становить – добре.

Література

1. Гаврилянчик Р.Ю. Можливість використання результатів вимірювання біопотенціалів рослин для екологічного моніторингу / Р.Ю.Гаврилянчик, С.С.Улітін, І.В. Савчук // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми збалансованого природокористування». – Кам'янець-Подільський, 2007. – С. 29-30.

УРОЖАЙНІСТЬ СИРОВИНИ НАГІДОК ЛІКАРСЬКИХ ЗАЛЕЖНО ВІД ШИРИНИ МІЖРЯДЬ І ЗАСТОСУВАННЯ БІОГЕННИХ ЧИННИКІВ

*Вальчук Р.В., студент 5-го курсу спеціальності 7.09010101
«Агрономія» навчально-наукового інституту агротехнологій і
природокористування ПДАТУ*

*Науковий керівник: кандидат с.-г. наук, доцент Хоміна В.Я.
Кафедра селекції, насінництва і загальнобіологічних дисциплін.*

Лікарські рослини збирають заради активних лікарських речовин, які містяться у всіх або в деяких їх органах: листках, квітах, плодах, насінні та ін.

Серед 25 видів лікарських рослин, які культивуються в Україні, нагідки є одними із найбільш багатотонажних. За далеко неповними даними, середньорічні потреби вітчизняної хіміко-фармацевтичної промисловості в сировині нагідок лікарських складають – 700 тонн. Кількість зібраної сировини станом на 2011 рік склала 25,9 тонн. Отже, нагідки лікарські сьогодні вирощуються на незначних площах, до того ж з досить низькою урожайністю.

Результати досліджень 2009-2011 років вказують на різну реакцію нагідок лікарських на біологічно-активні препарати та площу живлення. Найбільшу урожайність отримано на варіанті, де проводилась обробка насіння препаратом Івін при ширині міжрядь 45, вона склала 12,4 ц/га.

Слід відмітити, що спосіб сівби більше впливав при обприскуванні